

Н. О. Васюк,

*д. держ. упр., доцент, професор кафедри національної економіки та публічного управління,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8493-6644>

Л. А. Гаєвська,

*д. держ. упр., професор, професор кафедри національної економіки та публічного управління,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1463-9481>

О. А. Корольчук,

*к. держ. упр., доцент, доцент кафедри наук про здоров'я,
Ужгородський національний університет*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3336-3310>

Н. М. Нестерець,

магістр з публічного управління та адміністрування

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-4342-321X>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.4.316

РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УДОСКОНАЛЕННІ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

N. Vasiuk,

Doctor of Public Administration, Associate Professor, Professor of the Department of National Economy
and Public Administration, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

L. Gaievska,

Doctor of Public Administration, Professor, Professor of the Department of National Economy
and Public Administration, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

O. Korolchuk,

PhD in Public Administration, Associate Professor, Associate Professor of the Department
of Health Sciences, Uzhhorod National University

N. Nesterets,

Master's Degree in Public Administration and Management

THE ROLE OF CIVIL SOCIETY ORGANIZATIONS IN IMPROVING ORGANIZATIONAL SUPPORT FOR THE IMPLEMENTATION OF PUBLIC POLICY IN THE HEALTHCARE SECTOR

У статті обґрунтовано роль громадських організацій в удосконаленні організаційного забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я та визначено основні напрями підвищення ефективності їх участі у процесах реалізації політики на основі зарубіжного досвіду.

Доведено, що в Україні правове підґрунтя для діяльності громадських організацій сформоване низкою законів та нормативних актів, що забезпечують їхню легітимність, організаційну самостійність та участь у суспільно важливих процесах. Встановлено, що сучасна нормативно-правова база створює основу для розвитку громадянського суспільства в Україні, забезпечує формальні рамки діяльності громадських організацій та благодійних організацій, а також надає можливості для їхньої взаємодії з державними органами у сфері охорони здоров'я з метою підвищення прозорості, підзвітності та ефективності державної політики.

Визначено, що протягом останніх десятиліть взаємодія державних органів влади та інститутів громадянського суспільства, в тому числі й у сфері охорони здоров'я, в Україні пройшла декілька основних етапів, що відображають трансформацію державної політики, інституційної структури та форм громадської участі. Зокрема, аналіз цих етапів показує поступовий перехід від стихійних ініціатив до системної взаємодії держави та громадськості.

Проаналізовано європейський досвід, котрий показує, що у межах програм EU4Health та Horizon Europe запроваджено моделі співуправління (co-governance) і багатостороннього управління (multi-stakeholder governance), які забезпечують залучення державних органів, громадських організацій, пацієнтів, професійних асоціацій і бізнесу до спільного планування та моніторингу політики охорони здоров'я.

The article substantiates the role of civil society organizations in improving the organizational support for the implementation of public policy in the healthcare sector and identifies the main directions for enhancing the effectiveness of their participation in policy implementation processes based on international experience.

The study demonstrates that in Ukraine the legal framework for the activities of civil society organizations is formed by a set of laws and regulatory acts that ensure their legitimacy, organizational autonomy, and participation in socially significant processes. It is determined that the current regulatory framework creates a foundation for the development of civil society in Ukraine, establishes formal conditions for the operation of civil society and charitable organizations, and provides opportunities for their interaction with public authorities in the healthcare sector with the aim of increasing transparency, accountability, and effectiveness of public policy.

It is also found that over recent decades the interaction between public authorities and civil society institutions, including in the healthcare sector, has undergone several key stages reflecting transformations in public policy, institutional structures, and forms of public participation. In particular, the analysis of these stages indicates a gradual transition from spontaneous initiatives to systematic cooperation between the state and the public. The first stage (1990–2005) was characterized by the emergence of the third sector and spontaneous initiatives without state coordination. The second stage (2006–2015) was marked by the establishment of advisory bodies under the Ministry of Health and the formalization of regulatory procedures for public participation. The third stage (after 2015) is associated with the digitalization of governance and the integration of European "good governance" standards, which expanded opportunities for public monitoring through the ProZorro and DoZorro systems. The fourth stage (since 2022) is characterized by the intensified activities of volunteer organizations and the development of new formats of interaction between civil society organizations and public authorities under conditions of martial law.

The European experience is analyzed, demonstrating that within the frameworks of the EU4Health and Horizon Europe programs, models of co-governance and multi-stakeholder governance have been implemented, ensuring the involvement of public authorities, civil society organizations, patients, professional associations, and businesses in the joint planning and monitoring of healthcare policy.

Ключові слова: державна політика, сфера охорони здоров'я, трансформація сфери охорони здоров'я, механізми реалізації публічної політики, організаційне забезпечення, громадські організації, неурядові організації, благодійні організації, громадянське суспільство.

Key words: public policy, healthcare sector, transformation of the healthcare sector, public policy implementation mechanisms, organizational support, civil society organizations, non-governmental organizations, charitable organizations, civil society.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасному суспільному устрої, зокрема у період політичних трансформацій, економічної нестабільності, системних реформ, в т.ч. і у сфері охорони здоров'я, а також враховуючи сучасні виклики, все більшого значення набуває роль громадських організацій (ГО) як ефективного інструменту реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я.

Громадські організації належать до інститутів громадянського суспільства (ІГС) як добровільні об'єднання громадян або юридичних осіб, що мають на меті діяльність щодо захисту прав, інтересів чи задоволення потреб своїх членів або третіх осіб. Така динаміка відповідає тенденціям публічного управління, яке дедалі більше орієнтоване на партнерство, прозорість і підзвітність. Зокрема, Рада Європи у "Кодексі належної практики участі громадян у процесі прийняття рішень" визначає неурядові організації (НУО) як добровільні самоврядні органи або організації, створені для досягнення цілей своїх засновників чи членів, які не мають на меті отримання прибутку [1].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемним аспектам щодо реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я, в тому числі дослідження ролі громадських організацій та їх взаємодії, присвячено праці таких науковців як О. Басва, М. Білинська, В. Дабіжа, К. Захаренко, О. Кіян, В. Князевич, О. Корнієвський, Я. Радиш, І. Рейтерович, І. Рожкова, І. Свистун, Т. Семигіна, І. Солоненко, С. Телешун, Т. Федоренко, О. Шекера та ін.

МЕТА СТАТТІ

Обґрунтування ролі громадських організацій в удосконаленні організаційного забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я та визначення основних напрямів підвищення ефективності їх участі у процесах реалізації політики на основі зарубіжного досвіду.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

В Україні правове підґрунтя для діяльності ГО сформоване низкою законів та нормативних актів, що забез-

печують їхню легітимність, організаційну самостійність та участь у суспільно важливих процесах. Перш за все, ключовим нормативним документом є Закон України "Про громадські об'єднання" (зі змінами) [2], який визначає порядок створення, реєстрації та діяльності ГО, регламентує їхні права та обов'язки, а також механізми взаємодії з органами державної влади та місцевого самоврядування. Закон встановлює, що громадські об'єднання можуть здійснювати свої цілі як за рахунок членських внесків, так і за рахунок грантів та донорської допомоги, що створює правове поле для незалежної діяльності та самостійного прийняття рішень у межах статутних завдань.

Регулювання благодійної діяльності в Україні визначено Законом України "Про благодійну діяльність та благодійні організації" [3]. Він встановлює правові основи створення благодійних фондів та організацій, порядок їхньої реєстрації, ведення фінансової звітності та здійснення благодійних ініціатив. Закон створює прозорі умови для реалізації соціально важливих проєктів, що дозволяє громадським організаціям ефективно залучати ресурси для підтримки охорони здоров'я, соціального захисту та гуманітарної допомоги.

Сучасні аналітичні джерела підкреслюють, що правова база забезпечує не лише формальне існування ГО, але й механізми для їхньої активної участі у державних процесах. Наприклад, законодавство, що врегульовує питання благодійності в Україні, створює умови для прозорого залучення ГО у реалізацію соціальних і гуманітарних програм, а також для партнерства з міжнародними донорами та інституціями [4].

Крім того, практичні рекомендації щодо створення та реєстрації нових НУО в Україні демонструють простоту та доступність процедур, що сприяє розширенню третього сектору та посиленню громадянської участі у сфері охорони здоров'я. Згідно з посібником, найчастіші запитання щодо створення нової ГО в Україні, громадські організації можуть обирати різні форми юридичного оформлення, що дозволяє максимально адаптувати їх діяльність до специфіки соціальних потреб і завдань [5].

Участь ГО у процесах державного управління — це не лише надання послуг або здійснення волонтерської допомоги, але й системне включення громадськості в процес формування, реалізації та оцінювання політики охорони здоров'я. Зокрема, Кодекс Ради Європи вказує на ключові принципи: прозорість, підзвітність, відкритість, рівноправність сторін, можливість громадянського обговорення [6].

У міжнародній практиці підкреслюється, що створення середовища, де громадські організації мають реальні можливості впливати на прийняття рішень, є важливим чинником демократизації та підвищення якості публічного управління [7].

В українському правовому полі ГО мають можливість діяти на підставі відповідних законодавчих актів, що регулюють їх створення, реєстрацію, звітування та взаємодію з органами влади. Зокрема значущою є норма щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики, зокрема, Постанова Кабінету Міністрів України № 996 від 3 листопада 2010 р. "Про забезпечення участі громадськості у фор-

муванні та реалізації державної політики" (зі змінами) передбачено створення громадських рад при центральних та місцевих органах влади, включно з органами охорони здоров'я, що слугує формою інституційованої взаємодії "влада — громада" [8].

Слід зазначити, що протягом останніх десятиліть взаємодія державних органів влади та ІГС, в тому числі й у сфері охорони здоров'я, в Україні пройшла декілька основних етапів, що відображають трансформацію державної політики, інституційної структури та форм громадської участі. Зокрема, аналіз цих етапів показує поступовий перехід від стихійних ініціатив до системної взаємодії держави та громадськості.

Так, I етап (1990—2005 рр.) — формування "третього сектору", стихійні ініціативи, характеризується тим, що у перші роки незалежності відбувалося активне становлення недержавних неприбуткових організацій у різних сферах, зокрема в охороні здоров'я. Діяльність таких організацій переважно була автономною, без чіткої державної координації та нормативного забезпечення. За даними досліджень, формальна участь громадських організацій у процесах державного управління почала помітно зростати лише з 2011 року [9; 10].

II етап (2006—2015 рр.) — інституціоналізація громадської участі, поява дорадчих структур при МОЗ. У цей період держава почала формувати органи та механізми, що формалізують участь ІГС. Одним із прикладів стало створення Громадської ради при Міністерстві охорони здоров'я України у 2009 році, що забезпечило платформу для консультацій та обговорення проєктів нормативно-правових актів [11].

Як зазначалось вище, важливим нормативним кроком стало ухвалення Постанови КМУ № 996 від 03.11.2010 "Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики" [8], яка заклала процедурні основи для консультацій з громадськістю. У цей час громадські організації почали системно включатися до дорадчих комісій і процесів підготовки політик, закріплюючи статус партнерів держави.

III етап (після 2015 р.) — цифровізація, інтеграція європейських практик "good governance", розширення участі НУО у політиці МОЗ.

З активним впровадженням електронного урядування та євроінтеграційного курсу України значно зросла роль цифрових платформ і відкритих даних для залучення громадськості. Громадські організації стали брати участь у моніторингу закупівель через систему ProZorro, у розробці політик охорони здоров'я та на онлайн-платформах взаємодії з владою. Важливим нормативним підґрунтям цього етапу стало затвердження Положення про Громадську раду при МОЗ України [12].

IV етап (з 2022 р.) — волонтерська та гуманітарна мобілізація в умовах воєнного стану, поява нових форматів партнерства. Повномасштабне вторгнення РФ в Україну у 2022 році стало каталізатором створення нових моделей громадсько державної взаємодії. Згідно з дослідженням "Civil Society in Ukraine's Restoration", частка громадян, залучених до волонтерської чи громадської активності, зросла до 60—80 % населення [10]. Це проявилось у мобілізації НУО для підтримки медичних закладів, евакуації поранених, забезпечення первинної медико-санітарної допомоги та реабілітації.

Наприклад, Alliance for Public Health (APH) забезпечує мобільні медичні пункти для населення у прифронтових та важкодоступних районах [13].

Таким чином, аналіз зазначених етапів показує поступовий перехід від автономної діяльності ГО до системної співпраці з державними органами влади та вплив на управлінські процеси системи охорони здоров'я, що супроводжується трансформацією нормативно-правової бази, розвитком процедур залучення, впровадженням цифрових інструментів та розширенням ролі громадських організацій як партнерів держави.

Сучасний етап розвитку ГО у взаємодії з органами державної влади у сфері охорони здоров'я характеризується також впровадженням мережових форм співпраці та посилення громадського контролю. З одного боку, НУО об'єднуються у коаліції для підвищення впливу на політику охорони здоров'я, а з іншого — активно використовують інструменти моніторингу та аудиту для забезпечення прозорості й підзвітності державних програм.

Об'єднання НУО у коаліції дозволяє більш ефективно просувати спільні ініціативи, обмінюватися експертним досвідом та впливати на політичні рішення. Прикладами таких коаліцій є:

1. "Пацієнти України" — спрямована на захист прав пацієнтів, моніторинг доступності медичних послуг, участь у розробці стандартів лікування та профілактики [14].

2. "100% життя" — націлена на протидію епідемії ВІЛ/СНІДу, включно з адвокацією політик щодо профілактики та лікування, залученням пацієнтських організацій у формування державних програм [15].

3. ГО "Національний рух "Рух за трансплантацію" — сприяє розвитку трансплантології в Україні, моніторингу процесу донорства та забезпеченню прозорості у виділенні органів [16].

4. Всеукраїнська Рада захисту прав і безпеки пацієнтів репрезентує інтереси пацієнтів і взаємодіє з органами влади з питань вдосконалення системи охорони здоров'я [17].

Крім коаліцій, зростає роль громадських моніторингових платформ, таких як DoZorro, ProZorro.Health та подібні цифрові інструменти, які дозволяють відслідковувати закупівлі ліків, тендери на медичні послуги та ефективність використання бюджетних коштів. Ці платформи значно підвищують прозорість процесів та забезпечують відкритий доступ до інформації для громадськості [18].

Таким чином, сучасна нормативно-правова база створює підґрунтя для розвитку громадянського суспільства в Україні, забезпечує формальні рамки діяльності ГО та благодійних організацій, а також надає можливості для їхньої взаємодії з державними органами у сфері охорони здоров'я з метою підвищення прозорості, підзвітності та ефективності державної політики.

При цьому, у країнах ЄС широко застосовуються моделі співуправління, зокрема через створення радчих / консультативних утворень, таких як Health Councils чи Patient Advisory Boards. Ці органи забезпечують залучення представників пацієнтів, громадських організацій, фахівців охорони здоров'я до процесів планування, моніторингу та оцінки медичних послуг. У межах програми EU4Health створено спеціальні структури для активації участі громадянського суспільства в політиках охорони здоров'я [19]. Наприклад, Альянс громадянського суспільства (Civil Society Alliance) в

рамках EU4Health сприяє залученню НУО до розробки, реалізації та моніторингу програм охорони здоров'я [20].

Крім того, участь громадськості у вирішенні стратегічних питань охорони здоров'я підкреслюється у факт шиті Європейського парламенту щодо охорони здоров'я [21].

У країнах ЄС запроваджено механізми, за якими громадські організації, пацієнтські групи та місцеві громади долучаються до планування, впровадження та оцінки медичних послуг. Наприклад, у Польщі створено ради пацієнтів при лікарнях, які беруть участь у формуванні внутрішньолікарняних стандартів. У Чехії та Естонії впроваджено консультативні платформи, що дозволяють громадськості подавати пропозиції щодо регіональної мережі закладів, профілактики та реабілітації. Ці моделі дають змогу підвищити адаптованість служб до потреб населення, а також забезпечити більшу прозорість і підзвітність [22].

Програми ЄС, як от EU4Health та Horizon Europe, створюють фінансові можливості для громадських організацій, ініціатив у сфері охорони здоров'я, дослідницьких проєктів та впровадження інновацій. Наприклад, регламент програми EU4Health передбачає надання грантів для "відповідних організацій, організацій охорони здоров'я та неурядових організацій" у ЄС та асоційованих країнах [23]. Україна асоціювалася з програмою EU4Health, що відкриває доступ українським НУО до грантових можливостей [24].

Один із перспективних підходів є впровадження моделі "multi stakeholder governance", коли до процесів управління охороною здоров'я залучаються держава, місцеве самоврядування, громадські організації, бізнес структури, пацієнти. Така модель дозволяє враховувати різні точки зору, підвищує прозорість прийняття рішень, забезпечує більшу відповідальність та орієнтованість системи на потреби громадян. У документах ЄС наголошується на необхідності залучення громадянського суспільства як рівноправного партнера [25].

Таким чином, успішні практики в країнах ЄС показують залучення ГО та їх співпрацю з органами державної влади, зокрема у сфері охорони здоров'я. Адаптація зарубіжного досвіду в Україні може суттєво підвищити ефективність реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я, зміцнити організаційні механізми участі ІГС та створити якісну й доступну систему медичного обслуговування для населення.

ВИСНОВКИ

Встановлено, що динаміка розвитку громадянського сектору в Україні демонструє чотири послідовні етапи інституціоналізації. Перший етап (1990—2005 рр.) характеризувався становленням третього сектору та стихійними ініціативами без державного координування. Другий (2006—2015 рр.) ознаменувався появою радчих структур при Міністерстві охорони здоров'я та закріпленням нормативних процедур участі громадськості. Третій (після 2015 р.) пов'язаний із цифровізацією управління та інтеграцією європейських стандартів "good governance", що розширило можливості для громадського моніторингу через системи ProZorro і DoZorro. Четвертий етап (з 2022 р.) характеризується активною діяльністю волонтерських організацій та ство-

рення нових форматів взаємодії ГО з органами державної влади в умовах воєнного стану.

Аналіз європейського досвіду демонструє, що у межах програм EU4Health та Horizon Europe запроваджено моделі співуправління (co-governance) і багатостороннього управління (multi-stakeholder governance), які забезпечують залучення державних органів, ГО, пацієнтів, професійних асоціацій і бізнесу до спільного планування та моніторингу політики охорони здоров'я. Асоціація України з програмою EU4Health формує нові фінансові та інституційні можливості для адаптації таких моделей, зокрема формування дорадчих органів при центральних і регіональних органах державної влади у сфері охорони здоров'я та здійснення їх діяльності.

Література[^]

1. Code of Good Practice for Civil Participation in the decision-making process. Revised. 2019. URL: <https://rm.coe.int/code-of-good-practice-civil-participation-revised-301019-en/168098b0e2> (Accessed: 25.01.2026).
2. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 року № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> (Дата звернення: 29.01.2026).
3. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 5 липня 2012 року № 5073-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> (Дата звернення: 29.01.2026).
4. The laws that regulate charity in Ukraine. 2024. URL: <https://philanthropyinukraine.org/en/knowledge-hub/publication/yaki-zakony-regulyuyut-blagodijnist-v-ukrayini> (Accessed: 29.01.2026).
5. FAQs on Setting up a New NGO in Ukraine. 2021. URL: <https://vkr.ua/en/publication/faqs-on-setting-up-a-new-ngo-in-ukraine> (Accessed: 25.01.2026).
6. 12 Principles of Good Democratic Governance. Council of Europe. Centre of Expertise for Multilevel Governance. URL: <https://www.coe.int/en/web/centre-of-expertise-for-multilevel-governance/12-principles> (Accessed: 25.01.2026).
7. Best practice in Community of Democracies' member states' engagement with, and protection of, civil society. Community of Democracies. 2018. URL: <https://community-democracies.org/app/uploads/2018/11/COD-BEST-Practise-DIGITAL1.pdf> (Accessed: 25.01.2026).
8. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України № 996 від 3 листопада 2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#Text> (Дата звернення: 29.01.2026).
9. Федоренко Т. Залучення громадськості до формування, реалізації та модернізації державної політики у сфері охорони здоров'я в Україні: міжнародно-правовий аспект. Публічне урядування. 2017. № 4 (9). С. 206—214. URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/public-management/article/view/607> (Дата звернення: 27.01.2026).
10. Olena Andriieva, Viacheslav Kurylo, Vitalii Nabok, and Josh Rudolph. Civil Society in Ukraine's. Restoration. A Guide to CSOs Mobilizing for a Marshall Plan. The Institute of Analytics and Advocacy. The Alliance for Securing Democracy. 2023. URL: https://www.gmfus.org/sites/default/files/2023-09/Ukraine-NGO%-20mapping_digital_0.pdf (Accessed: 25.01.2026).
11. Громадська рада при МОЗ України: формування нового складу розпочато, діалог з владою поглиблюватиметься. Український медичний часопис. 2013. URL: <https://umj.com.ua/uk/publikatsia-64920-vlada-ta-suspilstvo-reportazh-z-peredostannogo-zasidannya-gromadskoi-radi-pri-moz-ukraini> (Дата звернення: 29.01.2026).
12. Про затвердження Положення про Громадську раду при Міністерстві охорони здоров'я України: Наказ МОЗ від 16 січня 2018 року № 74. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0074282-18#Text> (Дата звернення: 26.01.2026).
13. Досвід Альянсу у застосуванні штучного інтелекту в сфері ВІЛ представлено на EACS. МБФ "Альянс Громадського Здоров'я". 2025. URL: <https://aph.org.ua/en/> (Дата звернення: 29.01.2026).
14. Благодійний фонд "Пацієнти України". Офіційний веб-сайт. URL: <https://patients.org.ua/> (Дата звернення: 29.01.2026).
15. 100% життя. Офіційний веб-сайт. URL: <https://network.org.ua/> (Дата звернення: 29.01.2026).
16. ГО "Національний рух "За трансплантацію". URL: <https://www.facebook.com/Transplantation.Ukraine/> (Дата звернення: 29.01.2026).
17. Всеукраїнська Рада захисту прав та безпеки пацієнтів. Health Media. URL: <https://health-media.com.ua/brands/vseukrainskaradazahistupravtabezpekipsientiv> (Дата звернення: 29.01.2026).
18. Dozorro_Спільнота. Центр громадського моніторингу та досліджень. 2018. URL: <https://dozorro.org/blog/centr-gromadskogo-monitoringu-ta-doslidzen> (Дата звернення: 29.01.2026).
19. EU4Health Civil Society Alliance Joint Position Paper. URL: <https://eu4health.eu/content/uploads/2022/12/221215-meaningful-engagement-of-health-csos-joint-position-paper-final-version.pdf> (Accessed: 27.01.2026).
20. EU4Health Civil Society Alliance. The European Public Health Alliance. URL: <https://epha.org/campaigns/eu4health/> (Accessed: 25.01.2026).
21. Public health. Fact Sheets on the European Union. European Parliament. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/49/public-health> (Accessed: 25.01.2026).
22. Caitriona Mullan, Petra Wilson, Martin Guillermo-Ramirez. Cross-Border Patient Mobility in Selected EU Regions. Final Report. The Association of European Border Regions for European Commission, Directorate-General for Health and Food Safety. 2021. URL: https://health.ec.europa.eu/system/files/2022-02/crossborder_patient-mobility_frep_en.pdf (Accessed: 27.01.2026).
23. EU4health programme (2021—2027). EUR-Lex. Access to European Union law. URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/eu4health-programme-2021-2027.html> (Accessed: 25.01.2026).
24. EU-Ukraine solidarity and cooperation on health. Public Health. European Commission. 2022. URL: https://health.ec.europa.eu/internationalcooperation/eu-ukraine-solidarity-and-cooperation-health_en (Accessed: 27.01.2026).

25. Between art and science: Policy-making for health in the EU. The European Public Health Alliance. European Union. URL: https://epha.org/wp-content/uploads/2024/10/brbh_report_2024-final1.pdf

References:

1. Council of Europe (2019), "Code of good practice for civil participation in the decision-making process. Revised", available at: <https://rm.coe.int/code-of-good-practice-civil-participation-revised-301019-en/16809-8b0e2> (Accessed: 25.01.2026).

2. Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "On Civil Associations", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> Accessed: 29.01.2026).

3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "On Charitable Activities and Charitable Organizations", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> Accessed: 29.01.2026).

4. Philanthropy in Ukraine (2024), "The laws that regulate charity in Ukraine", available at: <https://philanthropyinukraine.org/en/knowledge-hub/publication/yaki-zakony-regulyuyut-blagodijnist-v-ukrayini> (Accessed: 29.01.2026).

5. Vasil Kisil and Partners (2021), "FAQs on Setting up a New NGO in Ukraine", available at: <https://vkc.ua/en/publication/faqs-on-setting-up-a-new-ngo-in-ukraine> (Accessed: 25.01.2026).

6. Council of Europe. Centre of Expertise for Multilevel Governance(2008), "12 Principles of Good Democratic Governance", available at: <https://www.coe.int/en/web/centre-of-expertise-for-multilevel-governance/12-principles> (Accessed: 25.01.2026).

7. Community of Democracies (2018), "Best practice in Community of Democracies' member states' engagement with, and protection of, civil society", available at: <https://community-democracies.org/app/uploads/2018/11/COD-BEST-Practise-DIGITAL1.pdf> (Accessed: 25.01.2026).

8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2010), Resolution "On ensuring public participation in the formation and implementation of state policy", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#Text> Accessed: 29.01.2026).

9. Fedorenko T. (2017), "Attracting of the public to the formation, implementation and modernization of state policy in the sphere of health in Ukraine: the international legal aspect", Publichne uriaduvannia, vol. 4 (9), pp. 206-214, available at: <https://journals.maup.com.ua/index.php/public-management/article/view/607> Accessed: 27.01.2026).

10. Andrieieva, O. Kurylo, V. Nabok, V. and Rudolph, J. (2023), "Civil Society in Ukraine's. Restoration. A Guide to CSOs Mobilizing for a Marshall Plan", The Institute of Analytics and Advocacy. The Alliance for Securing Democracy, available at: https://www.gmfus.org/sites/default/files/2023-09/Ukraine-NGO%20mapping_digital_0.pdf (Accessed: 25.01.2026).

11. Ukrains'kyj medychnyj chasopys (2013), "Public Council under the Ministry of Health of Ukraine: the formation of a new composition has begun, the dialogue with the authorities will deepen", available at: <https://umj.com.ua/uk/publikatsia-64920-vlada-ta-suspilstvo-reportazh-z-peredostannogo-zasidannya-gromadskoi-radi-pri-moz-ukraini> Accessed: 29.01.2026).

reportazh-z-peredostannogo-zasidannya-gromadskoi-radi-pri-moz-ukraini Accessed: 29.01.2026).

12. Ministry of Healthcare of Ukraine (2018), Order "On approval of the Regulations on the Public Council under the Ministry of Health of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0074282-18#Text> Accessed: 26.01.2026).

13. Alliance for Public Health (2025), "Alliance's experience in applying artificial intelligence in the field of HIV presented at EACS", available at: <https://aph.org.ua/en/> Accessed: 29.01.2026).

14. Patients of Ukraine CF (2026), <https://patients.org.ua/> Accessed: 29.01.2026).

15. 100% Life (2026), available at: <https://network.org.ua/> Accessed: 29.01.2026).

16. National Movement "For Transplantation" (2026), <https://www.facebook.com/Transplantation.Ukraine/> Accessed: 29.01.2026).

17. Health Media (2026), "All-Ukrainian Council for the Protection of Patients' Rights and Safety", <https://health-media.com.ua/brands/vseukrainskaradaza-histupravtabezpekipatsientiv> Accessed: 29.01.2026).

18. Dozorro (2018), "Center for Public Monitoring and Research", available at: <https://dozorro.org/blog/centr-gromadskogo-monitoringu-ta-doslidzen> Accessed: 29.01.2026).

19. EU4Health (2022), "Civil Society Alliance Joint Position Paper", available at: <https://eu4health.eu/content/uploads/2022/12/221215-meaningful-engagement-of-health-csos-joint-position-paper-final-version.pdf> (Accessed: 27.01.2026).

20. EU4Health (2026), "Civil Society Alliance. The European Public Health Alliance", available at: <https://epha.org/campaigns/eu4health/> (Accessed: 25.01.2026).

21. European Parliament (2025), "Public health Fact Sheets on the European Union", available at: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/49/public-health> (Accessed: 25.01.2026).

22. Mullan, C. Wilson, P. and Guillermo-Ramirez, M. (2021), "Cross-Border Patient Mobility in Selected EU Regions. Final Report", The Association of European Border Regions for European Commission, Directorate-General for Health and Food Safety, available at: https://health.ec.europa.eu/system/files/2022-02/crossborder_patient-mobility_frep_en.pdf (Accessed: 27.01.2026).

23. EUR-Lex. Access to European Union law (2021), "EU4health programme (2021-2027)", available at: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/eu4health-programme-2021-2027.html> (Accessed: 25.01.2026).

24. Public Health. European Commission (2022), "EU-Ukraine solidarity and cooperation on health", available at: https://health.ec.europa.eu/internationalcooperation/eu-ukraine-solidarity-and-cooperation-health_en (Accessed: 27.01.2026).

25. The European Public Health Alliance. European Union (2024), "Between art and science: Policy-making for health in the EU", available at: https://epha.org/wp-content/uploads/2024/10/brbh_report_2024-final1.pdf (Accessed: 27.01.2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 29.01.26

Прорецензовано / Revised: 03.02.26

Схвалено до друку / Accepted: 17.02.26